



Mae'r ddogfen hon ar gael yn Gymraeg yn ogystal â Saesneg.

This document is available in Welsh as well as English.

Cyfrifoldebau Statudol Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu mewn perthynas â Chwynion am yr Heddlu

Cyfnod Adrodd: 1 Ebrill 2022 i 31 Mawrth 2023

1.0 Cyflwyniad

1.1 Paratowyd yr adroddiad hwn i fodloni gofynion y Gorchymyn Cyrff Plismona Lleol Etholedig (Gwybodaeth Benodedig) (Diwygio) 2021

1.2 Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu dair prif ddyletswydd mewn perthynas â chwynion heddlu, fel yr amlinellir isod:

- Awdurdod priodol i ystyried cwynion am y Prif Gwnstabl
- Dyletswydd i ddwyn y Prif Gwnstabl i gyfrif wrth ddarparu proses gwyno effeithiol ac effeithlon
- Corff adolygu perthnasol ar gyfer rhai cwynion heddlu

1.3 Bydd yr adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth yn ymwneud â'r adnoddau a'r prosesau a roddwyd ar waith i gyflawni'r dyletswyddau hynny a bydd yn rhoi sicrwydd bod Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn cyflawni ei ddyletswyddau mewn perthynas â chwynion am yr heddlu.

1.4 Nid yw'r adroddiad hwn yn cynnwys manylion unrhyw gŵyn neu adolygiad penodol y mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn ymdrin ag ef.

2.0 Dyletswyddau Statudol

2.1 Awdurdod priodol cwynion am y Prif Gwnstabl

2.1.1 Mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu ar gyfer Dyfed-Powys yn gyfrifol yn statudol am ystyried cwynion a wneir yn erbyn Prif Gwnstabl Heddlu Dyfed-Powys. Rôl Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu hefyd yw sicrhau yr ymdrinnir â'r cwynion hynny mewn modd rhesymol a chymesur.

2.1.2 Yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2022 i 31 Mawrth 2023, derbyniodd Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu (SCHTh) gyfanswm o 9 cwyn ffurfiol am y Prif Gwnstabl. Cofnodwyd cyfanswm o 5 cwyn am y Prif Gwnstabl. Ni chyflwynwyd unrhyw apeliadau i Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu yn erbyn penderfyniadau a wnaed gan SCHTh.

2.1.3 Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu yw'r corff Adolygu Perthnasol ar gyfer y cwynion hyn. (Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu yw'r corff adolygu perthnasol lle mae'r gŵyn yn ymwneud ag ymddygiad uwch swyddog [swyddog sydd â safle uwchlaw'r prif uwch-arolygydd]).

2.2 Sut mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu'n dwyn y Prif Gwnstabl i Gyfrif

- 2.2.1 Y Prif Gwnstabl yw'r Awdurdod Priodol ar gyfer pob cwyn a wneir am swyddogion, staff a gwasanaethau o dan ei gyfarwyddyd a'i reolaeth. Mae'r ddyletswydd hon wedi'i dirprwyo i'r Dirprwy Brif Gwnstabl ac fe'i cyflawnir gan Adran Safonau Proffesiynol yr Heddlu.
- 2.2.2 Mae'n ddyletswydd ar Gomisiynydd yr Heddlu a Throseddu i sicrhau bod gan y Prif Gwnstabl system gwynion am yr heddlu effeithiol ac effeithlon ar waith a'r Bwrdd Plismona yw'r fforwm lle mae Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu'n dal y Prif Gwnstabl i gyfrif am gyflawni gwasanaethau plismona ar draws ardal Dyfed-Powys. Rhwng Ebrill 2022 a Mawrth 2023, cyfarfu'r Bwrdd Plismona ar 15 achlysur; sicrhodd blaenraglen waith fod y cyfarfodydd hyn yn canolbwyntio ar faterion penodol ac yn effeithiol. Mae'r Bwrdd Plismona yn mabwysiadu dull thema, lle mae pob cyfarfod yn canolbwyntio ar faes busnes penodol; wedi'u nodi a'u blaenoriaethu ar sail galw gweithredol, effaith ar y gymuned a risg. Un o themâu'r Bwrdd Plismona yw 'Cwynion' a gellir dod o hyd i gofnodion y cyfarfodydd drwy'r hyperddolen ganlynol: [Bwrdd Plismona \(dyfedpowys-pcc.org.uk\)](http://dyfedpowys-pcc.org.uk).
- 2.2.3 Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn adolygu data cwynion er mwyn nodi unrhyw frigiadau mewn cwynion neu nifer uchel o gwynion mewn maes penodol o blismona. Rhoddir ystyriaeth i waith pellach y gallai fod angen ei wneud i fynd i'r afael â phryderon ailadroddus. Gall hyn gynnwys hap samplu, gyda chyfeirio at y [Panel Sicrhau Ansawdd Panel Sicrhau Ansawdd \(dyfedpowys-pcc.org.uk\)](http://dyfedpowys-pcc.org.uk) ar gyfer dadansoddiad annibynnol neu gymhariaeth data lefel uchaf â heddluoedd tebyg eraill ac ati. Nod gweithgaredd hap samplu yw craffu ar berfformiad proses rheoli cwynion yr Heddlu. Mae nifer yr achosion o gwyno am yr heddlu a ystyriwyd gan Adran Safonau Proffesiynol Heddlu Dyfed-Powys yn golygu y byddai'n anymarferol i Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu oruchwylio pob achos o gwyno, felly mae hap samplu yn galluogi Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu i gyflawni ei gyfrifoldeb o ran goruchwyliaeth a monitro o dan ddeddfwriaeth. Gellir dod o hyd i hap samplu diweddar a wnaed gan SCHTh Dyfed-Powys a'r adroddiadau perthnasol trwy'r hyperddolen ganlynol: [Hap Samplu \(dyfedpowys-pcc.org.uk\)](http://dyfedpowys-pcc.org.uk).
- 2.2.4 Mae gan Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu broses ar waith i ymdrin â chyfathrebu, mynegiant o anfodlonrwydd a chwynion a dderbynnir sydd o natur weithredol neu mewn perthynas â swyddogion o dan reng y Prif Gwnstabl - cyfrifoldeb y Prif Gwnstabl yw'r cyfathrebu hwn sydd y tu allan i gylch gwaith Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu. Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn ystyried yr holl gyfathrebu a dderbynnir ac yn darparu cyngor perthnasol i'r unigolyn, gan gynnwys y broses ar gyfer gwneud cwyn i'r Heddlu, manylion yr adran neu'r broses berthnasol sy'n berthnasol i'w gyfathrebu a/neu unrhyw wybodaeth/hyperddolen berthnasol i fwy o wybodaeth ar wefan yr Heddlu. Mae'r cyfathrebu hwn yn cael ei gofnodi a'i ystyried gan Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu.
- 2.2.5 O fewn y Cynllun Heddlu a Throseddu, ymrwymodd Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu i ddarparu ymateb proffesiynol i gwynion (a chanmoliaeth) sy'n hygyrch, yn dryloyw ac yn darparu ymatebion cyflym a chymesur. Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn ystyried anfodlonrwydd a godir gan y cyhoedd ynghylch amrywiol faterion y maent wedi dod ar eu traws yn ardal ein Heddlu; cyfeirir at y rhain

fel 'Pryderon Cymunedol.' Cofnodir 'Pryderon Cymunedol' gan ddefnyddio categorïau:

- 'Pryderon Personol' fel ymddygiad gwrthgymdeithasol, pryderon traffig neu gam-drin domestig;
- 'Pryderon Sefydliadol' fel teledu cylch cyfyng, ariannol/cyllidebau neu anfodlonrwydd ynghylch arestio;
- 'Pryderon Eraill' fel pryderon lleol/ cenedlaethol neu bryderon nad dynt yn gysylltiedig â phlisma.

2.2.6 Yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2022 i 31 Mawrth 2023, cofnododd Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu gyfanswm o 412 o bryderon cymunedol, sy'n fwy na'r flwyddyn flaenorol pan gofnodwyd 362 o bryderon cymunedol. Fodd bynnag, er y bu cynnydd yn nifer y cwynion a gofnodwyd, mae'n werth nodi bod Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu wedi ymateb i 100% o'r achosion hynny o fewn 30 diwrnod gwaith.

2.2.7 Craffir ymhellach ar swyddogaeth cwynion yr heddlu gan Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu a chynhelir ymchwiliadau wedi'u hamserlennu gan Arolygiaeth Heddluoedd a Gwasanaethau Tân ac Achub Ei Fawrhydi (AHGTAEF). Mae adroddiadau ystadegol o'u craffu a'u canfyddiadau ar gael ar eu gwefannau priodol. Cyhoeddir ymatebion Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys i'r asesiadau: <https://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/cy/atebolrwydd-a-thryloywder/perfformiad-yr-heddlu/hmic/>.

2.2.8 Mae mecanweithiau sicrhau ansawdd ar waith i fonitro a gwella ansawdd ymatebion i gwynion am Heddlu Dyfed-Powys. Mae gwaith hap samplu a wnaed gan Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn cynnwys ystyried unrhyw waith pellach y gallai fod angen ei wneud i fynd i'r afael â, a gwella, ansawdd ymatebion i gwynion. Mae hyn yn cynnwys atgyfeirio i'r Panel Sicrhau Ansawdd ar gyfer dadansoddiad annibynnol. Yn ogystal, pan ystyrir pob adolygiad o gwynion, mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn cadw cofnod o'r holl argymhellion/gwersi a ddysgwyd a wnaed i Adran Safonau Proffesiynol Heddlu Dyfed-Powys (ASP). Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn sicrhau ein bod wedi derbyn ymateb boddhaol gan Heddlu Dyfed-Powys, sy'n mynd i'r afael â'r argymhelliad/gwers a ddysgwyd a nodwyd, cyn diweddarau'r achwynydd a'r cofnod gyda'r manylion hynny. Yna ystyrir y cofnodion hynny ar gyfer unrhyw gyfleoedd i wella ansawdd ymatebion i gwynion yn y dyfodol.

2.2.9 Yn ystod y cyfnod 1 Ebrill 2022 i 31 Mawrth 2023, mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu wedi derbyn 5 cyfathrebiad ysgrifenedig a gyhoeddwyd gan yr Heddlu o dan reoliad 13 o Reoliadau (Cwynion a Chamymddwyn) yr Heddlu 2020, lle nad yw ymchwiliad wedi'i gwblhau o fewn "cyfnod perthnasol."

2.2.10 Mae Panel Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys yn craffu ac yn cefnogi gwaith Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu. Trwy gydol 2022-2023, parhaodd y Panel i ddwyn Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu i gyfrif am berfformiad ei swyddogaethau statudol a'r cyflawni yn erbyn blaenoriaethau ei Gynllun Heddlu a Throseddu. Mae'r Panel yn cynnwys aelodau a enwebwyd gan y pedwar cyngor yn ardal yr heddlu, ac o leiaf dau aelod annibynnol. Cynhaliwyd pum cyfarfod ffurfiol o'r Panel yn ystod y

flwyddyn. Gellir dod o hyd i gyfarfodydd blaenorol ar wefan Panel Heddlu a Throsedd Dyfed-Powys:

<https://www.panelheddluathroseddudp.cymru/cartref/cyfarfodydd/>.

2.2.11 Yn ogystal, cynhaliodd y Panel Heddlu a Throsedd gyfarfod Is-grŵp Perfformiad ym mis Rhagfyr 2022, lle y rhoddodd Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd gyflwyniad i'r Panel ar rôl Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd o ran monitro perfformiad cwynion, perfformiad Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd o adolygiadau cwynion a Chwynion yn erbyn y Prif Gwnstabl.

2.3 **Asesiad Perfformiad Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd - SCHTh wedi'i nodi fel Corff Adolygu Perthnasol**

2.3.1 Gwnaeth Deddf Plismona a Throsedd 2017 a'r rheoliadau ategol newidiadau sylweddol i systemau cwynion a disgyblu'r heddlu. Gwnaethant gyflwyno nifer o newidiadau a ddyluniwyd i gyflawni system gwynion sy'n canolbwyntio mwy ar gwsmeriaid. Mae'n bwysig datgan mai nod y diwygiadau yw gwneud y system ddisgyblaeth yn fwy cymesur ac annog mwy o bwyslais o lawer ar ddysgu o gamgymeriadau.

2.3.2 Ychwanegwyd at atebolrwydd lleol trwy newidiadau i rôl Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd. Mae ganddynt rôl ganolog wrth benderfynu sut mae'r system gwynion yn gweithredu ar lefel leol, gan fod ganddynt yr opsiwn o ysgwyddo cyfrifoldeb uniongyrchol am rai swyddogaethau. Tra roedd apeliadau wedi cael eu trin yn flaenorol gan naill ai'r Prif Gwnstabl neu Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu, mae'r hawl newydd i wneud cais am adolygiad naill ai i Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd neu Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu. Nod y newid hwn yw cynyddu annibyniaeth a thryloywder.

2.3.3 Mae'r Ddeddf yn darparu dewis o dri model, y gall y Comisiynydd ddewis eu mabwysiadu. Yn Nyfed-Powys, cadarnhaodd y Comisiynydd y bydd **Model 1** yn cael ei fabwysiadu. Gellir gweld y rhesymeg dros y penderfyniad hwn ar wefan SCHTh Dyfed-Powys: [00206BBADA38200127145749 \(dyfedpowys-pcc.org.uk\)](https://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/00206BBADA38200127145749).

2.3.4 Ers 1 Chwefror 2020, os cofnodwyd cwyn unigolyn o dan Atodlen 3 Deddf Diwygio'r Heddlu 2002 a bod yr unigolyn yn anhapus â chanlyniad ei gŵyn, gallant gyflwyno cais am adolygiad i'r Corff Adolygu Perthnasol, naill ai Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu neu Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd. Mae Heddlu Dyfed-Powys yn parhau i fod yn gyfrifol am logio, cofnodi ac ymchwilio i gwynion ac am roi gwybod i achwynwyr am y cynnydd.

2.3.5 Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu yw'r corff adolygu perthnasol fel a ganlyn:

- Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd yw'r awdurdod priodol
- mae'r gŵyn yn ymwneud ag ymddygiad uwch swyddog (swyddog sydd â safle uwchlaw'r prif uwch-arolygydd

- ni all yr awdurdod priodol fodloni ei hun, o'r gŵyn yn unig, na fyddai'r ymddygiad y cwynir amdano (pe bai'n cael ei brofi) yn cyfiawnhau dwyn achos troseddol neu ddisgyblu 145 neu na fyddai'n golygu amharu ar hawliau person o dan Erthygl 2 neu 3 o'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol (gweler yr eirfa)
- mae'r gŵyn wedi'i chyfeirio, neu mae'n rhaid ei chyfeirio, at Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu
- mae Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu'n trin y gŵyn fel un a gyfeiriwyd (a elwir hefyd yn 'bŵer menter', gweler paragraffau 9.36 – 9.39)
- mae'r gŵyn yn deillio o'r un digwyddiad â chwyn sy'n dod o fewn ii-v
- mae unrhyw ran o'r gŵyn yn dod o fewn ii-vi

2.3.6 Mewn unrhyw achos arall y corff adolygu perthnasol yw Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu.

2.3.7 Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu wedi datblygu mecanweithiau sicrhau ansawdd i sicrhau bod penderfyniadau adolygu yn gadarn ac yn unol â gofynion y ddeddfwriaeth cwynion a chanllawiau statudol Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu. Mae'r adolygiadau'n cael eu hystyried yn annibynnol gan Sancus (gweler adran 3.3), yna mae'r adolygiad yn cael ei ystyried ochr yn ochr ag argymhellion Sancus a'r canlyniad a ysgrifennwyd gan y Gweithiwr Achos Ansawdd Gwasanaeth. Yna mae'r Prif Weithredwr yn ystyried y canlyniad arfaethedig cyn ei ddatgelu. Mae staff Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu sy'n rhan o'r broses adolygu yn mynychu gweithdai a digwyddiadau Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu yn rheolaidd, gan sicrhau eu bod yn gyfoes â deddfwriaeth a chanllawiau statudol.

3.0 Allanoli Adolygiadau

3.1 Penderfynodd Comisiynwyr Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys, Gwent a Gogledd Cymru allanoli adolygiadau ar sail gychwynnol, gan mai hwn oedd yr opsiwn mwyaf hyfwr yn ariannol a byddai'n caniatáu dealltwriaeth gychwynnol o lefel y galw, cyn i unrhyw benderfyniadau parhaol gael eu gwneud.

3.2 Arweiniwyd proses dendro ar y cyd ar gyfer allanoli adolygiadau cwyn gan Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys. Rhoddwyd y cytundeb i Sancus. Mae'r rhesymeg dros y penderfyniad hwn ar gael ar wefan Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys: [complaint-review-tender-decision-log-2022-002.pdf](https://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/complaint-review-tender-decision-log-2022-002.pdf) ([dyfedpowys-pcc.org.uk](https://www.dyfedpowys-pcc.org.uk))

3.3 Hysbysir pob unigolyn bod yr adolygiadau cwynion yn cael eu rhoi i sefydliad annibynnol. Mae'r wybodaeth hon ar gael ar wefan SCHTh Dyfed-Powys (yn adran Ffurflen Adolygu SCHTh): <https://www.dyfedpowys-pcc.org.uk/en/contact-us/compliments-and-concerns/>.

4.0 Adolygiadau 2022/23



- 4.1 Rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023, cafwyd cyfanswm o 51 adolygiad, sydd ychydig yn is na'r flwyddyn flaenorol, pan gafwyd 56 adolygiad. Mae Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu wedi cwblhau cyfanswm o 74¹ adolygiad cwyn.
- 4.2 O'r 74 adolygiad hynny a gwblhawyd, Cadarnhawyd 23, ac Ni Chadarnhawyd 51 ohonynt. Arweiniodd cyfanswm o 23 adolygiad at Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu'n dysgu gwersi ac yn nodi argymhellion. Nid oes unrhyw adolygiadau heb eu datrys ar gyfer y cyfnod hwn.
- 4.3 Mae'r rheoliadau newydd sy'n ymwneud â chwynion am yr heddlu yn rhoi un elfen i'r Corff Adolygu Perthnasol ei hystyried sef a oedd canlyniad y gŵyn am yr heddlu yn rhesymol ac yn gymesur.
- 4.4 Os bydd Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn penderfynu bod y canlyniad a ddarparwyd gan yr Heddlu yn rhesymol ac yn gymesur, ni chaiff yr adolygiad ei gadarnhau. Os bydd Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu yn canfod nad yw'r canlyniad yn rhesymol ac yn gymesur, gall:
 - argymhell bod yr awdurdod priodol yn ei gyfeirio at Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu, os na chyfeiriwyd y gŵyn o'r blaen
 - argymhell bod yr awdurdod priodol yn ymchwilio i'r gŵyn
 - gwneud argymhelliad o dan baragraff 28ZA, Atodlen 3, *Deddf Diwygio'r Heddlu 2002* (argymhelliad gyda'r bwriad o unioni anfodlonrwydd achwynydd, gweler paragraffau 17.15 – 17.20).

5.0 Ystadegau Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu

- 5.1 Gellir dod o hyd i ystadegau chwarterol a blynyddol Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu ar eu gwefan, trwy'r hyperddolenni canlynol: Ystadegau Chwarterol: [Heddlu Dyfed-Powys | Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu](#) Ystadegau Blynyddol: [Cwynion heddlu Swyddfa Annibynnol Ymddygiad yr Heddlu: Ystadegau ar gyfer Cymru a Lloegr yn 2019/20 \(policeconduct.gov.uk\)](#)

6.0 Cyhoeddiad

- 6.1 Yn unol â Gorchymyn Cyrff Plismona Lleol Etholedig (Gwybodaeth Benodedig) (Diwygio) 2021, cyhoeddir y wybodaeth a'r adroddiad hwn yn flynyddol ar wefan Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu Dyfed-Powys.

¹ Dylid nodi bod nifer yr adolygiadau a gwblhawyd yn 2022-23 yn uwch na nifer yr adolygiadau a dderbyniwyd gan fod 31 adolygiad wedi'u cario drosodd o'r flwyddyn flaenorol.